
AKEN AJALOOLISE HOONE KONTEKSTIS

KERTTU KÜÜNARPUU
(KUNSTNIK-RESTAURAATOR / MUINSUSKAITSJA)

KES ON RESTAURAATOR?

-
- Akende (ja uste) restauraator:
    - * omab teadmisi arhitektuurialajaloost
    - * on puusepp, maalermeister, metallirestauraator, klaasisopp, lukupaigaldaja ja ka hea psühholoog ja muidu „mäkk-gaiver“
  - on esmajärjekorras kultuuripärandi säilitaja
  - vastutab oma töö ja selle tagajärgede eest ajaloolisele hoonele
  - Peab teadma, mida ja miks ning milliste töövõtetega ja materjalidega oma tööd teeb
  - Peab oskama adekvaatselt ja põhjendatult hinnata asendamise vajadust

  - Kuidas oma taustsüsteemis määratled ennast sina?

MIS ON MEIE PÄRAND?

- Rehemajad
- Taluhooned, asunikutalud
- Linnaelamud
- Villad
- Kirikud
- Mõisad
- Tehasehooned
- Raudteemajad
- JNE ???

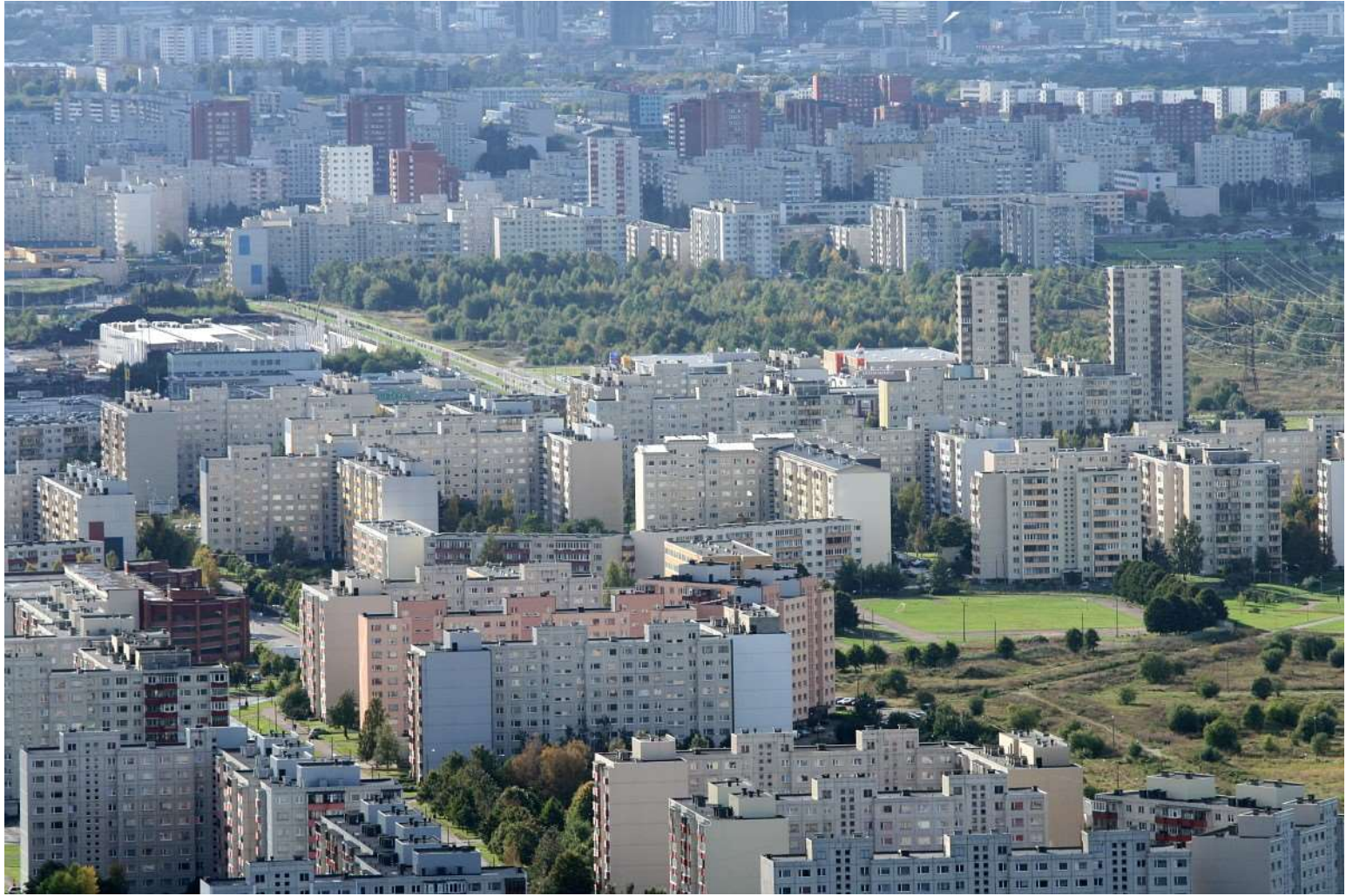

AKENDE STILIAJALUGU 5 MINUTIGA

- Vanimad säilinud hooned barokiajast

VALIK – RESTAUREERIDA VÕI TEHA UUS

RESTAUREERIMINE

- * kulukam, kuid kestvam
- * otstarbekus oleneb väga suuresti seisukorrast
- * hoone ja akende enda väärtuslikkus
- * emotsionaalne väärtus
- * oluliselt elegantsem tulemus, kui uute puhul

UUS

- * odavam, kuid kestvus oleneb toote kvaliteedist
- * head tootjat väga keeruline leida
- * energiatõhusam?

RESTAUREERIMISE TÖÖETAPID

- Hindamine ja uuringud (sh sondaažid)
- Demonteerimine, moodsistamine
- Vana viimistluse eemaldus NB! VAJADUSEL!
- Puiduparanduste tegemine, puudevate ja amortiseerunud osade koopiate valmistamine
- Metallmanuste puhastamine, parandamine
- Kruntimine
- Klaasimine
- Viimistlemine
- Paigaldus ja reguleerimine

VANA VIIMISTLUSE EEMALDUS

- Kuiv eemaldus
- Kuumaõhupuhuriga
- Värvifreesiga
- Auruga
- Keemiaga (erandjuhtumid)

VÕI

- üldse mitte

vana viimistlust eemaldada
(lihvimine, pinna karestamine
värvi nakkeks)

PUIDUPARANDUSED

- Parandusteks kasutada sama liiki ja sama ajastu puitu.
Jälgida puidu tihedust, süüd
- Tavalisemad kannatada saanud kohad
akendel: välimiste raamide alumised osad, veeninad;
ustel:
lukukohad, alumised otsad

KRUNTIMINE

- Vajalik viimistluspinna paremaks nakkumiseks puidupinnaga
- Linaõlikrunnt täidab puidupoovid ja puit peab paremini vastu ilmastikuoludele
- Krundi koostis: värnits, tärpentiin, tsinkvalge (ZnO , hallitusvastase toimega)
- Võib kasutada tärpentiiniga lahjendatud linaõlivärvi

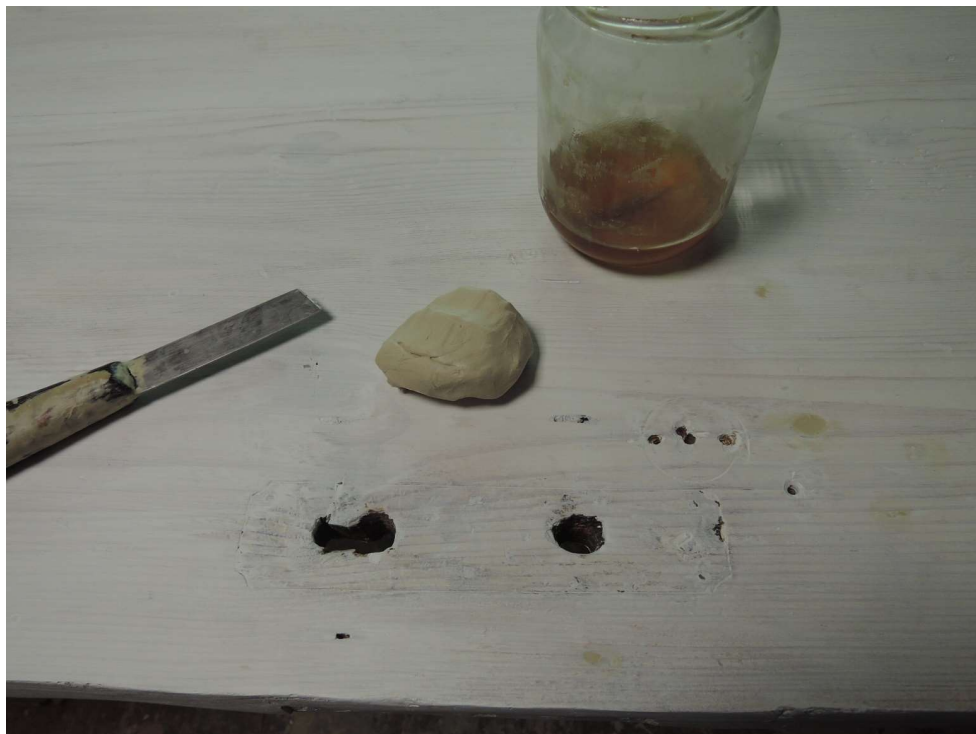

PAHTELDAMINE

- Säilitada „aja jäljed“ ja mitte pahteldada laussiledaks
- Pahteldamine kitiga – püsivam tulemus
- Siseruumides nn Luslack pahtel (kriit+šellak)
- Pahteldamisega ei saa asendada nende kohtade parandamist, mida peaks puiduparandusega tegema!
- MITTE KASUTADA “AUTOPAHTLIT” !!!!!

KITIGA PAHTELDAMINE

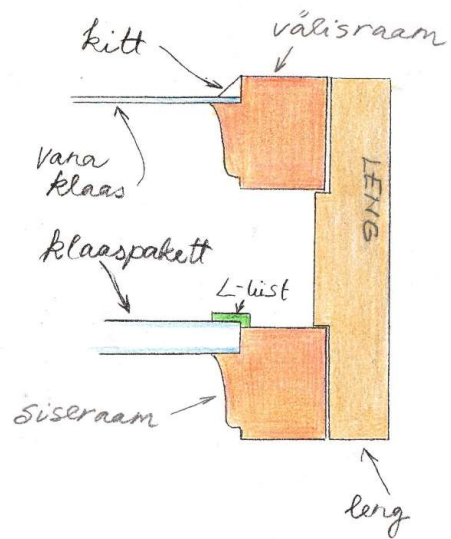
KLAASIMINE

- Oluline on säilitada nii palju kui võimalik vana klaasi. Kui on vaja asendada, siis osta „lainetavat“ klaasi.
- Klaasivalts katta enne kiti paigaldamist šellakiga või kruntida
- Klaasi alla kitt, klaas kinnitada tihvtidega ja peale kitinoaga kitt
- Silikooni ja liistu kasutamine kiti asemel on *OUT* (välja arvatud erandjuhtumid)

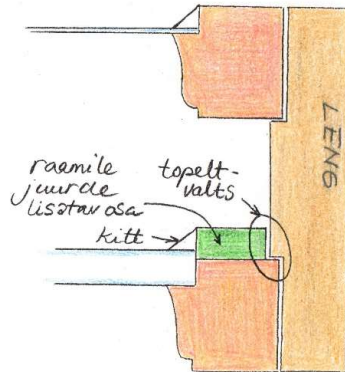

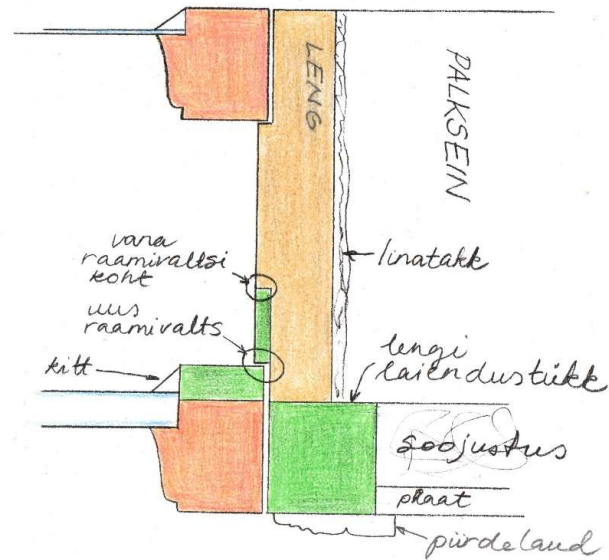

Pakett paigaldus
L-kujulise liistuga

II variant:

kui sissepoole
soojustust ei tule,
kuid soovid
pakettklaasiga raamile
autentsemat (kitiga)
välimust

kui sissepoole läheb
sein paksemaks ja
ei soovi, et aknad jääksid
"auku".
Juurdelisatud osad on
värvitud raheliseks

P.S. Need pole täpsed
mõttelised joonised ☺

VIIMISTLEMINE

- Männipuidust aknad ja ukсед tuleb värvida linaõlivärviga
- Linaõlivärviga värvimisel kasutatakse pintslit, näha jääb pintslijoon.
- LINAÕLIVÄRVI „ERISUSED“
  - Pikk kuivamisaeg, matistub aja jooksul, alguses võib jääda laiguline
  - Kui ei saa UV-kiirgust, muutub kollakamaks

Väärispuidust uste lakkimisel eelistada õlibaasil lakki (näit Le Tonkinois)

AJALOOLISED METALLMANUSED

- Terasest metallmanused puhastada vanast värvist NaOH lahuses ja neutraliseerida orgaanilise happega.
- Rooste eemaldatakse mehaaniliselt
- Manused viimistletakse linaõlivärviga
- Originaalmanuste puudumisel kasutada hoone ajastule kohaseid manuseid

